

Instytut Pamięci Narodowej - Wrocław

<https://wroclaw.ipn.gov.pl/wro/aktualnosci/190665,Odsloniecie-pomnika-na-terenie-bylego-niemieckiego-obozu-Burgweide-Wroclaw-11-wr.html>
19.05.2024, 12:10

Odsłonięcie pomnika na terenie byłego niemieckiego obozu Burgweide - Wrocław, 11 września 2023 roku

11 września 2023 w obecności przedstawicieli Instytutu Pamięci Narodowej oraz Urzędu Miejskiego Wrocławia, odsłonięto ponownie pamiątkowy głąz. To monument upamiętniający robotników przymusowych z obozu pracy Burgweide, który w sierpniu przetransportowany został na historyczne miejsce. Dziś stoi tam, gdzie w czasie wojny mieścił się największy obóz pracy przymusowej w okolicach Wrocławia.

W dzisiejszych uroczystościach, które prowadziła Kamilla Jasińska z wrocławskiego oddziału Instytutu Pamięci Narodowej i Centrum Historii Zajezdnia udział wzięli: dr Kamil Dworaczek, dyrektor wrocławskiego Oddziału IPN, Marcin Marczak, zastępca dyrektora, Jerzy Pietraszek - dyrektor Wydziału Kultury Urzędu Miejskiego Wrocławia, Roman Kowalczyk - Dolnośląski Kurator Oświaty, przedstawiciele władz samorządowych, służb mundurowych Garnizonu Wrocław, jednostek miejskich oraz instytucji kultury, nauki i oświaty, organizacji i stowarzyszeń, lokalnej parafii, harcerze oraz mieszkańcy Wrocławia, a przede wszystkim Osiedla Sołtysowice.

Uroczystości swoją obecnością zaszczylicili kombatanci, zesłańcy Sybiru i bliscy ofiar zbrodni katyńskiej. Jednak najważniejszymi gośćmi dzisiejszego dnia byli przedstawiciele środowiska byłych polskich robotników przymusowych, Polaków wojennego Wrocławia, zrzeszonych w Stowarzyszeniu Polaków Represjonowanych przez III Rzeszę oraz w Klubie Ludzi ze Znakiem P, który jest sekcją Towarzystwa Miłośników Wrocławia.

Obóz początkowo miał charakter obozu przejściowego, z którego osadzonych kierowano do różnych zakładów pracy i innych obozów nie tylko na terenie Breslau, ale całej III Rzeszy. Taką rolę odgrywał także w drugiej połowie 1944 roku, gdy trafiło do niego przynajmniej kilkanaście tysięcy cywilnych mieszkańców Warszawy - a wśród nich i powstańców warszawskich - wywiezionych na roboty przymusowe w trakcie i po upadku powstania warszawskiego. Większość z nich w Burgweide była tylko kilka dni, nim skierowano ich w inne miejsca.

W 1945 roku — od połowy stycznia do 6 maja, czyli dnia kapitulacji Festung Breslau — działał jako obóz pracy (Arbeitslager Burgweide). W tym czasie osadzonych w nim robotników przymusowych — w tym kobiety i dzieci — kierowano do najcięższych i najbardziej niebezpiecznych prac, m.in. przy budowie barykad i lotniczego pola startowego w rejonie dzisiejszego placu Grunwaldzkiego. W porównaniu z kilkudziesięcioma innymi obozami pracy, w tym także czterema filiami KL Gross-Rosen, działającymi w czasie II wojny światowej na terenie Breslau i w jego najbliższej okolicy, to właśnie Burgweide był obozem największym.

- W katastrofalnych warunkach zazwyczaj przebywało w nim jednocześnie kilka tysięcy osób kilkunastu narodowości, zakwaterowanych w ponad 30 drewnianych barakach. Pod koniec wojny, gdy ewakuowano do niego robotników przymusowych z innych obozów na terenie miasta, znalazło się w nim około 10–12 tys. osób, w tym przynajmniej 4 tys. Polaków. Tyle doczekało kapitulacji Festung Breslau. Szacuje się, że w ciągu kilku lat przez obóz Burgweide przeszło w sumie około 25–35 tys. robotników przymusowych

mówi Kamilla Jasińska z wrocławskiego oddziału Instytutu Pamięi Narodowej i Centrum Historii Zajezdnia.

Obecność w nim możemy odnaleźć w biogramach wielu powojennych wrocławian zarówno tych znanych i zasłużonych dla różnych dziedzin życia, jak i tych mniej znanych, ale równie ważnych dla powojennego rozwoju naszego miasta. Burgweide to także obóz bardzo symboliczny — to właśnie nad nim zawisła flaga uznawana za pierwszą polską flagę w powojennym Wrocławiu, a już 11 maja 1945 roku na jego teren przybył pierwszy po wojnie prezydent Wrocławia, Bolesław Drobner, który spotkał się z byłymi polskimi robotnikami przymusowymi.

Dokładnie 55 lat temu, 11 września 1968 roku, nieopodal cukrowni „Sułkowice”, stanął pomnik upamiętniający ofiary pracy przymusowej. Był to jeden z pierwszych tego typu znaków pamięci w powojennym Wrocławiu.

- Często słyszymy liczby związane z hekatombą II wojny światowej. Np. takie, że zginęło w niej 6 milionów polskich obywateli albo, że na terenie III Rzeszy pracowało 8 milionów robotników przymusowych, z czego połowę stanowili Polacy. Mam jednak wrażenie, że powoli oswajamy się z tymi danymi i nie robą już na nas takiego wrażenia. Taki proces rodzi poważne zagrożenie, że zapomnimy. I dlatego bardzo ważne są znaki pamięci, o konkretnych represjach, o konkretnych zbrodniach i konkretnych ofiarach. Dlatego tak ważny jest ten

dzień

mówił podczas dzisiejszej uroczystości dr Kamil Dworaczek. Dyrektor wrocławskiego Oddziału IPN dziękował wszystkim, którzy przyczynili się do przeniesienia obelisku w nowe, historyczne miejsce. W imieniu prezydenta Wrocławia głos zabrał Jerzy Pietraszek - dyrektor Wydziału Kultury Urzędu Miejskiego Wrocławia. Najbardziej przejmującym było przemówienie Leokadii Wieczorek:

- Bierzemy udział w historycznym wydarzeniu. Oto po latach bezskutecznych starań, po wielokrotnym poruszaniu tematu byłego obozu Burgweide przez Klub Ludzi ze Znakiem P, po wielu artykułach prasowych oraz audycjach radiowych i telewizyjnych, po wystąpieniach wielu osób na tle znikających śladów po byłym obozie i po składaniu różnych deklaracji nareszcie doczekaliśmy się! Miejsce pamięci o ofiarach tego obozu nareszcie powstaje! Dlatego w imieniu pozostałych jeszcze przy życiu byłych robotników przymusowych III Rzeszy, a jest nas już niewiele - pragnę wyrazić serdeczne podziękowanie władzom miejskim Wrocławia na czele z Prezydentem Wrocławia oraz wszystkim jego współpracownikom zaangażowanym w dzieło upamiętnienia obozu Burgweide. Dziękuję za to, że taki piękny skwer został tu - w miejscu dawnego obozu - wytyczony. Serdecznie dziękuję dyrekcji wrocławskiego Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej. Szczególnie dziękuję pani Kamilli Jasińskiej za trwającą od dawna troskę o naszą spuściznę o nasze pamiętki, za opowiadanie o obozie Burgweide po to, by pamięć o nim i jego ofiarach nie zaginęła

mówiła prezes Stowarzyszenia Polaków Represjonowanych przez III Rzeszę, należąca także do Klubu Ludzi ze Znakiem P.

Uroczystego odsłonięcia głazu dokonali: Leokadia Wieczorek - w imieniu środowiska polskich robotników przymusowych, dyrektor IPN Wrocław Kamil Dworaczek, wicedyrektor Marcin Marczak oraz Jerzy Pietraszek, dyrektor Wydziału Kultury UMW. Od dziś miejsce to

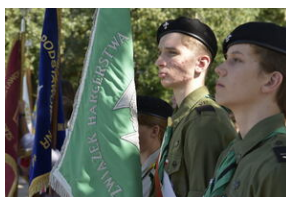
będzie pod stałą opieką stosownych służb miejskich, pobliskiego Zespołu Szkolno-Przedszkolnego, pobliskiej Biblioteki oraz Rady Osiedla Sołtysowice i oczywiście Instytutu Pamięci Narodowej.

Ostatnim punktem uroczystości było złożenie wiązanek kwiatów pod obeliskiem przez zaproszonych gości. Dzisiejsza uroczystość, dzięki przychylności władz miasta i współpracy z IPN, jest również początkiem procesu nadania skwerowi nazwy Ofiar Obozu Burgweide. Warto dodać, że obok głazu stanęła także tablica informacyjna z kodem QR. Ponadto IPN Odział Wrocław [uruchomił stronę, która w całości poświęcona jest obozowi](#). 3 października 2023 roku z kolei odsłonięta zostanie wystawa przybliżająca historię obozu. Stanie ona w centrum Wrocławia. W sąsiedniej Bibliotece Publicznej Filia nr 19 niedługo zaprezentowane zostaną artefakty, jakie w toku prac archeologicznych udało się zachować. Planowane są również prelekcje i spacerzy dla mieszkańców, którzy będą chcieli pogłębić wiedzę na temat tego miejsca.

Odsłonięcie pomnika na terenie byłego niemieckiego obozu Burgweide - Wrocław,

Odsłonięcie pomnika na terenie byłego niemieckiego obozu Burgweide - Wrocław,

11 września 2023 roku/
fot. M.Parysek IPN
Wrocław

11 września 2023 roku/
fot. M.Parysek IPN
Wrocław

Odśonięcie pomnika na terenie byłego niemieckiego obozu Burgweide - Wrocław, 11 września 2023 roku/ fot. M.Parysek IPN Wrocław

Odśonięcie pomnika na terenie byłego niemieckiego obozu Burgweide - Wrocław, 11 września 2023 roku/ fot. M.Parysek IPN Wrocław

Odśonięcie pomnika na terenie byłego niemieckiego obozu Burgweide - Wrocław, 11 września 2023 roku/ fot. M.Parysek IPN Wrocław

Odśonięcie pomnika na terenie byłego niemieckiego obozu Burgweide - Wrocław, 11 września 2023 roku/ fot. M.Parysek IPN Wrocław

Odśonięcie pomnika na terenie byłego niemieckiego obozu Burgweide - Wrocław, 11 września 2023 roku/ fot. M.Parysek IPN Wrocław

Odśonięcie pomnika na terenie byłego niemieckiego obozu Burgweide - Wrocław, 11 września 2023 roku/ fot. M.Parysek IPN Wrocław

Odśonięcie pomnika na terenie byłego niemieckiego obozu Burgweide - Wrocław, 11 września 2023 roku/ fot. M.Parysek IPN Wrocław

Odśonięcie pomnika na terenie byłego niemieckiego obozu Burgweide - Wrocław, 11 września 2023 roku/ fot. M.Parysek IPN Wrocław

Odśonięcie pomnika na terenie byłego niemieckiego obozu Burgweide - Wrocław, 11 września 2023 roku/ fot. M.Parysek IPN Wrocław

Odśonięcie pomnika na terenie byłego niemieckiego obozu Burgweide - Wrocław, 11 września 2023 roku/ fot. M.Parysek IPN Wrocław

Odśonięcie pomnika na terenie byłego niemieckiego obozu Burgweide - Wrocław, 11 września 2023 roku/ fot. M.Parysek IPN Wrocław

Odśonięcie pomnika na terenie byłego niemieckiego obozu Burgweide - Wrocław, 11 września 2023 roku/ fot. M.Parysek IPN Wrocław

Odśonięcie pomnika na terenie byłego niemieckiego obozu Burgweide - Wrocław, 11 września 2023 roku/ fot. M.Parysek IPN Wrocław

Odśonięcie pomnika na terenie byłego niemieckiego obozu Burgweide - Wrocław, 11 września 2023 roku/ fot. M.Parysek IPN Wrocław

Odśonięcie pomnika na terenie byłego niemieckiego obozu Burgweide - Wrocław, 11 września 2023 roku/ fot. M.Parysek IPN Wrocław

Odsłonięcie pomnika na
terenie byłego
niemieckiego obozu
Burgweide - Wrocław,
11 września 2023 roku/
fot. M. Parysek IPN
Wrocław